

Патријарх Порфирије: Свети Сава је на истински и прави начин просветио сваку душу живу у нашем роду

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана на Савиндан 2025. године на светој Литургији у храму Светог Саве на Врачару

У име Оца и Сина и Светог Духа. Браћо и сестре, благословени смо данас благословом Божјим великим и изобилним. Благословени смо именом највећег рођеног у нашем роду, православном српском. Благословени смо именом Светог Саве, његовом молитвом, његовим благословом. Благословени смо што смо служили свету Литургију без које нема живота, нема смисла постојања. Благословени смо, јер смо се сабрали у заветном Саборном храму нашег свецелог рода, храму који је управо посвећен првом Архиепископу српском Светом Сави; што смо сабрани на месту на којем су спаљене његове мошти са циљем да се избрише сваки траг о њему, али и не само то, него да бришући траг о њему, буде избрисано и наше име, да будемо и ми избрисани. Међутим, благослов Божји је другачији. Благослов Божји је да зрно пшенице које падне на земљу мора да прође кроз растакање, да би се изнова родио живот из тог семена, а из тог семена жита које је посејано на Врачару, а претходно засађено у класу које је родило то семе у Светој Гори Атонској,

овде на Врачару никао је велики храм, који сабира и треба да сабира све нас. Сабира све Србе који верују у Христа, који верују Православљу, али и све друге људе добре воље, јер светост је оно што долази од Бога. Светост надилази овај свет, обухвата све, читаву твар и милује сваког човека, а светитељи Божји, какав је био Свети Сава, јесу управо они људи који надилазе своје време и свој простор и, могли бисмо рећи, Христом постају универзални људи. Зато својим рукама грле, милују и на груди своје стављају све људе света.

Браћо и сестре, данас славимо Светог Саву, просветитеља срца, оног који је на истински и прави начин просветио сваку душу живу у нашем роду. То његово просвећивање или просвета, која долази из његовог срца, није од овог света, не тиче се сабирања некаквих знања, техничких података из овог света и у овом свету. То је просвета која у своме корену има нетвару светлост, има светлост Божју. То је просвета која је надахнута светлошћу. Зато та и таква просвета, која је истекла из срца и душе Светог Саве, јесте ништа друго него просвећивање Христом, Христовом науком и Његовим Јеванђељем. Да, Свети Сава је био много тога у нашем народу и не бисмо имали довољно времена да данима и годинама описујемо шта је све учинио за наш народ.

У њему смо добили, њим и његовим залагањем, аутокефалију наше Цркве. Он је зачетник књижевности, разних видова уметности у нашем народу, онај који је први подизао болнице у нашем народу, али пре свега и изнад свега многе светиње. Он је био сигуран у себе, није имао комплекс и страх од тога да ступа у контакт са онима који другачије мисле, другачије верују или припадају другим народима. Посећивао је и калифа у Багдаду и султана у Египту, имао је дијалог са Римом. Био је онај који је извојевао многе војно-политичке битке и добио победе, али не оружјем, не мачем, не пушком, него вером својом и љубављу према Господу, а кад постоји та љубав, читавим својим бићем, немогуће је онда да не волимо и људе, да не волимо једни друге. Дакле, љубав је била његов мач. Љубављу, смирењем, кротошћу и спремношћу да слуша и каже без агресије, апсолутно поштујући став и мишљења онога коме се обраћа, био је спреман да у правом тренутку изнесе праву реч, која никада није била само његова, а то је он мислио о себи и говорио је тако. Увек је знао да све иде од Господа, па стога је и почињао све молитвом, прожимао све молитвом и завршавао све молитвом. Молитва је у његовом случају била једно трајно стваралаштво, уметност изнад сваке уметности, наука изнад сваке науке. Ко се моли зна да је то тако, а у исто време зна колико је то тешко и да нема ништа теже од тога. Међутим, Свети

Сава је могао све то што је чинио, као и многи други прегаоци и неимари, будући да је био преображен, да је био светитељ који је на свему оставио печат светости, печат Христов. Зато траје оно што је његово, а, наравно, он у Господу траје у векове векова. Ступајући са многима у контакт, најпре је сведочио Христа и Његово Јеванђеље, а онда је представљао и свој народ, тако да многи, заволевши његов свети лик, кроз њега и преко њега су заволели и његов народ. Христос је, дакле, браћо и сестре, мера и критеријум сваког дела Светог Саве, сваке његове речи, сваке његове мисли. Зато све оно што је светосавско има своју трајну вредност тек уколико буде у духу Светог Саве и на путу Светог Саве.

Ми добро знамо да је он био царевић. Намењено му је било да влада, али одрекао се свега и отишао у Свету Гору. Био је млад, младић, безмало дете. Сетимо се оног младића из Јеванђеља, из приче о богатом младићу, који је дошао Христу и питао Га: Господе, шта да радим да добијем живот вечни? Господ му је рекао: Држи се закона, али ако хоћеш да будеш савршен, мораш да узмеш крст свој и пођеш за мном, тј. мора да у твом животу буде јача воља Божја од воље твоје, мораш да преобразиш своја уверења, своју логику, своју памет, своја знања, да преобразиш своје срце да не буде уско, да не буде тесно, да не буде хладно, да у њега може стати свако, сваки човек, свако биће. Мораш, једном речју, да будеш човек молитве као израза твог потпуног поверења у Бога и као пута кроз који силази благодат Божја у твоје срце и преображава га. Мора Христос да ти буде на првом месту како би све остало дошло на своје место. И сећате се епилога те приче? Овај младић је хтео, како каже наш народ, опростите на изразу – и јаре и паре. Поставио је најрадикалније питање. Он хоће апсолутну истину, апсолутну лепоту, апсолутни смисао, апсолутну радост, апсолутну правду. Хоће пуноћу, гладан је за тим. Јеванђеље нам открива да је младост гладна и жедна пуноће, али истовремено кроз ову причу показује да није довољна та глад и жеђ, да то само по себи не решава ништа и да може одвести и путем којим је отишао и овај младић тужан. Није био спреман да се преображава, није био спреман да усвоји две најважније заповести Божје: да читавим својим бићем воли Бога и да читавим својим бићем воли ближњег; да разуме да је Господ Христос дошао да положи душу своју за све људе, за пријатеље своје, али и за оне који су непријатељи, тј. они су непријатељи зато што себе виде тако, а за Њега нису били непријатељи. Дакле, младић није био спреман на оно на шта је био спреман Свети Сава, на то да отвори своје срце, да се мир Божји усели у његову душу и да буде после кроз читав свој живот као светац, као светитељ, просветитељ и миротворац.

Најбољи могући пример је то како је Свети Сава мирио своју браћу. Најпре је положио мошти свог оца пред браћу, да покаже да је исти корен и једном и другом брату, да су из исте утробе, да имају једног истог оца и да то мора бити предуслов међусобног разумевања, да морају бити спремни да чују један другог, да морају бити спремни да буду кротки у себи, како би оно што говоре било спасоносно за оног другог; да морају разумети да су један другоме потребни, да морају разумети да ниједан не постоји без оног другог и да морају разумети, да цитирамо и великог Достојевског, да сви смо криви за све, да нема оног који је савршен и да сваки мора да искоракне из себе, неко више неко мање, и да свако види пред Богом колико треба да искоракне у сусрет оном другом. То је Свети Сава и то је светосавска реч, то је реч Цркве. Никада од Цркве и из Цркве нећете чути другачију реч, јер свако од нас је позван да стане пред две велике заповести Божје и када одмери себе у односу на њих, заповести о љубави, видеће свако кад стане пред речи воли Господа свим својим бићем и ближњег свог као самога себе, да никоме не може бити судија, јер је далеко од сваког тај циљ који је Господ поставио.

Свети Сава је, браћо и сестре, школска слава и највећи благослов за наше школе, за наше ђаке, за наше студенте, за сву децу Светог Саве, јер имају њега као заступника пред Богом и он се засигурно моли за сваку душу, православну, српску, али и за сваку другу душу. Моли се, сигуран сам, за то да пре свега будемо једно где год да се налазимо. Моли се за то да не будемо насилни једни према другима ни на који начин, ни речју – нажалост показало се и у последње време да можемо и физички бити насилни – ни физички, ни помишљу, ни на који начин. Сигуран сам да се моли за то и да се моли за то да међу нама његовом децом буде мир. Нажалост, ове године Светосавска слава, слава деце Светог Саве, не слави се на најбољи могући начин, онако како приличи и доликује и сви смо ту одговорни. И када су ратови између народа, о великим празницима дешава се да се постигне примирје. Сећамо се историје – видим овде међу вама има и историчара – примирје је бивало да би свако могао да прослави Господа Христа, да упали свећу, Њему у славу, да прослави своју славу. Ми нисмо смогли снаге, нажалост, и сви смо криви због тога, ја први, јер нисмо имали довољно смирења, нисмо нашли начина да можемо чути једни друге и да прославимо онога без којег не можемо. Може неко од нас добити данас неку дневну битку, али шта то све вреди ако смо изгубили бесцено благо и бисер који се зове Христос, а којег нам сведочи Свети Сава.

Нека би Бог дао да ми, молећи се њему, њега имамо као сатрудника и

самолитвеника, да се он моли заједно са нама Богу да нама да снаге да се угледамо на Светог Саву и да као он поставимо Христа да нам буде центар живота, да бисмо онда могли све остало у концентричним круговима да решавамо на најбољи могући начин, за сваког од нас понаособ и за све нас заједно; да се моли Богу да разумемо да ће нам бити боље кад ми будемо бољи, кад ти будеш боља, кад ти будеш бољи, кад ја будем бољи – тада ће нам бити боље, а неће ми бити боље ако очекујем да ви будете бољи, а ја останем исти. Трајни процес преображавања и молитве је нешто што почиње сада и наставља се у векове векова. Да будемо бољи. Како? Да узмемо Јеванђеље и да видимо шта ту пише и шта Господ хоће од нас. Испуни то што ти Христос тражи у Јеванђељу и не бој се. То је највећа битка – борити се против својих страсти, против гнева, егоизма, нарцисоизма, егоцентризма, гордости, самоуверености и ићи путем смирења који је Господ показао. То је оно што нам је потребно и да то заједно са Светим Савом измолимо за себе, за читав наш народ, за нашу децу за коју се молимо да их молитва Светога Саве чува и штити, али да им да и неопходно смирење и мир да би могли да расту у Духу Светом у свакој врлини, у сваком добру, без којег нема ни радости, ни лепоте, без којег свако остаје потпуни самац и усамљеник. Срећна слава! Живели на много година, свима добро здравље, дуг живот, мир, слогу и нека буде по речи Светога Саве, тј. по песни Светог Саве: Да живимо сви у слози, Свети Саво ти помози! Амин.

spc.rs